Č.j. S 46/00-241/01-230 V Brně dne 12.února 2001

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 46/2000-230, zahájeném dne 23.6. 2000 na návrh účastníka řízení a to společnosti *Československá obchodní banka, a.s.,*se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město, IČO 00001350, zastoupené ve správním řízení JUDr. Alexandrem Césarem, advokátem, č.licence 7997, advokátní kancelář Baker & McKenzie, v.o.s., se sídlem Praha City Center, Klimentská 46, Praha 1, na základě plné moci ze dne 26.6.2000, podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve spojení s § 12 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb. ve věci spojení podniků Československé obchodní banky, a.s., se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město, IČO 00001350 a INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKY, a.s., se sídlem Senovážné náměstí 32, Praha 1, IČO 45316619, podle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č.132/2000 Sb. vydává po zjištění skutkového stavu, získání potřebných podkladů pro rozhodnutí a po seznámení účastníka správního řízení s výsledky šetření před vydáním rozhodnutí ve smyslu § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) a v souladu s § 12 odst. 6 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb. toto

r o z h o d n u t í :

Spojení podniků Československé obchodní banky, a.s., se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město, IČO 00001350 a INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKY,a.s., se sídlem Senovážné náměstí 32, Praha 1, IČO 45316619, podle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb., k němuž dochází realizací „Smlouvy o prodeji podniku“, uzavřené dne 19.6.2000 mezi INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKOU,a.s., se sídlem Senovážné náměstí 32, Praha 1, zastoupenou nuceným správcem Ing. Petrem Staňkem, jako prodávajícím a společností Československou obchodní bankou, a.s., se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město, jako kupujícím, na základě které společnost Československá obchodní banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město, odkoupila celý podnik INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKY,a.s., se sídlem Senovážné

náměstí 32, Praha 1 a získala tak majetek, práva, majetkové hodnoty a závazky patřící prodávajícímu a tím získala nad touto společností kontrolu, se podle ustanovení § 8a odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb.,

povoluje.

Odůvodnění :

Dne 23.června 2000 zahájil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) na návrh účastníka řízení a to společnosti Československé obchodní banky, a.s., se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1- Nové Město (dále jen „ČSOB“ nebo „Československá obchodní banka, a.s.“) správní řízení čj. S 46/2000-230 ve věci povolení spojení podniků, a to společností ČSOB a INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKY, a.s., se sídlem Senovážné náměstí 32, Praha 1 (dále jen „IPB“) ve smyslu ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění zákona č. 495/1992 Sb., zákona č. 286/1993 Sb. a zákona č. 132/2000 Sb. (dále jen „zákon“). Ke spojení podniků dochází uzavřením „Smlouvy o prodeji podniku“, uzavřené dne 19.6.2000 mezi IPB, zastoupenou nuceným správcem Ing. Petrem Staňkem, jako prodávajícím a ČSOB, jako kupujícím, na základě které společnost Československá obchodní banka odkoupila celý podnik IPB a získala tak majetek, práva, majetkové hodnoty a závazky patřící prodávajícímu, a tím získala nad touto společností kontrolu.

Dne 16.6.2000 bylo vydáno rozhodnutí České národní banky (dále jen „ČNB“) čj. 365/5-00 v souladu se zákonem o bankách o zavedení nucené správy v INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANCE, a.s. a správcem vykonávajícím nucenou správu INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKY,a.s. byl ustanoven Ing. Petr Staněk. Tento převzal dne 16.6.2000 vedení a začal vykonávat práva a povinnosti stanovené zákonem o bankách. Proti tomuto rozhodnutí byl podán rozklad. Dne 2.11.2000 vydala Bankovní rada ČNB rozhodnutí čj. 2634/310-2000 o zamítnutí rozkladu proti rozhodnutí ČNB o zavedení nucené správy v INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANCE, a.s. Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 14.11.2000.

Úřad dále konstatuje, že rozhodnutím úřadu č.j. VP/S 11/00-160 ze dne 24.8.2000 byla poskytnuta výjimka ze zákazu veřejné podpory podle zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře.

Příslušnost úřadu je dána ustanovením § 11 odst. 1 písm. a) zákona.

Úřad dále v souladu s ustanovením § 11 odst. 1 písm. j) zákona zveřejnil v Obchodním věstníku dne 12.7.2000 oznámení o podání návrhu na zahájení správního řízení ve věci povolení spojení výše uvedených podniků s tím, že případné připomínky je možné zaslat úřadu do osmi dnů ode dne zveřejnění tohoto oznámení. Ve stanovené lhůtě, ani později do doby vydání tohoto rozhodnutí úřad neobdržel k posuzovanému spojení podniků žádné připomínky.

Na návrh zástupce účastníka řízení, úřad v souladu s § 29 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), rozhodnutím ze dne 30.6.2000 čj. S 46A/00-791/00-230 správní řízení přerušil na dobu 30 dnů a to z důvodu, že (citace) „je potřeba komplexně zpracovat podklady a informace o aktivitách ČSOB a IPB dle formuláře úřadu vztahující se k oznámení spojení soutěžitelů.“ (konec citace). Doručení tohoto procesního rozhodnutí bylo vykázáno dne 24.7.2000.

Úřad dále uvádí, že v souladu s § 29 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) rozhodnutím ze dne 23.8.2000 čj. S 46B/00-1100/00-230 správní řízení přerušil a to z důvodu podání rozkladu proti výše specifikovanému rozhodnutí ČNB, tedy nebylo rozhodnuto o předběžné otázce.

S výsledky šetření byl účastník řízení seznámen dne 30.1.2001 ve smyslu § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) a v souladu s § 12 odst. 6 zákona. K výsledkům šetření nevznesl účastník řízení žádné připomínky.

Charakteristika spojujících se podniků

Společnost **Československá obchodní banka, a.s.** byla zapsána do obchodního rejstříku v prosinci 1964, vložka 46, oddíl B XXXVI, vedeného Krajským obchodním soudem v Praze.

Tato společnost poskytuje úplné bankovní a finanční služby, správu aktiv, hypoteční bankovnictví, obchodování a prodej, přičemž její zaměření je především na podnikovou klientelu. Jedná se o univerzální banku s plnou devizovou licencí a s oprávněním vydávat hypoteční zástavní listy.

Majoritním akcionářem Československé obchodní banky je od roku 1999 belgická společnost KBC Bank, N.V. s podílem 71,24 %.

V ČR CSOB přímo kontroluje 100 % akcií OB Leasing, a.s, 100% akcií Bussiness Center, s.r.o., 62,7 % akcií Inspekta, a.s., 100 Auxilium, a.s., 87,55% akcií Finopu Holding, a.s., 100% akcií O.B. Invest, a.s., 100% akcií Penzijního fondu spokojenosti českých přístavů, a.s. CSOB nepřímo kontroluje společnosti Rapid, a.s., Transakta, a.s. Dextera, a.s., Lireal, a.s., Motokov, a.s., Finop man., s.r.o., B.C. Consulting, a.s., , Inspekta CERT, s.r.o., IS Consult, s.r.o.

Dále je třeba uvést, že majoritní vlastník společnosti ČSOB belgická společnost KBC Bank, N. V. je zároveň majoritním akcionářem společnosti Patria Finance, a.s., jejíž dceřinné společnosti jsou Patria Asset Management, a.s., Patria Online, a.s., Patria Management, a.s. Patria IS, a.s. a Patria Finance CF, a.s.

Další významnější podíly vlastní ČSOB (přímo či prostřednictvím dalšího subjektu) v následujících podnicích: ATAS Elektromotory (22,75%), ČKD Pragoimpex, a.s. (12%), Motokov International, a.s. (42,99%) Sliver Machine, a.s., Strojimport, a.s. (11,31%), bankovní institut, a.s. (5,56%), CZ Venture, s.r.o. (50%), Škodaexport (22,25%), OB Heller, a.s. (50%), Eurincasso, s.r.o. (50%).

Společnost **INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s.** byla založena zakladatelskou listinou v únoru 1992 jednorázově Fondem národního majetku ČR jako jediným zakladatelem a zapsána v obchodním rejstříku vložka 1351, oddíl B, vedeného Krajským obchodním soudem v Praze, přičemž od 1.1.1994 začala vystupovat pod obchodním jménem IPB. Od dubna 1995 fungovala IPB pod dvěma obchodními značkami, jednou z nich byla Poštovní spořitelna, která nabízela jednoduché služby depozitního charakteru a platební styk pro širokou veřejnost a druhou byla samotná IPB, která poskytovala velký rozsah komplexních služeb včetně mezinárodního bankovnictví pro podnikatelskou sféru i individuální klientelu.

Tato společnost byla v prvním čtvrtletí roku 1998 privatizována. Rozhodnutím úřadu čj. S 48/98-230 ze dne 13.5.1998 došlo ke spojení společností IPB a Nomura Europe plc.

V době projednávání rozkladu proti zavedení nucené správy v IPB ČNB došlo ke změně obchodního jména z INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s. na *IP banka,a.s.* Změna obchodního jména byla zapsána do obchodního rejstříku Krajského obchodního soudu v Praze dne 27.9.2000.

Předmětem podnikání společnosti IPB je provádění všech bankovních obchodů, poskytování všech bankovních služeb a provozování dalších činností, přičemž tyto činnosti se provádějí v rozsahu vymezeném obecně závaznými předpisy. Těžiště aktivit IPB spočívá v drobném bankovnictví.

Společnost IPB před spojením se společností ČSOB kontrolovala 100% IPB Real, a.s., 81,3% První investiční, a.s., 55,3% Českomoravské hypoteční banky, a.s., 100% IPB Group Holding, a.s., 100 CZ Credit Real, k.s., 100% Banit, s.r.o., 100% Ralsko International, a.s., 65% IPB Pojišťovny, a.s. a 55% Českomoravské stavební spořitelny, a.s. Nepřímou kontrolu získala ČSOB nad společnostmi IPB Real Development, IPB Real, s.r.o., BP servis, s.r.o., 1. sportovní, a.s., Centrum Hagibor, a.s., Jihovýchodní město, a.s. a Českomoravský penzijní fond, a.s.

Další významnější podíly vlastnila IPB (přímo či prostřednictvím dalšího subjektu) v následujících podnicích : SG Industry (13,73 %), České sklo, a.s. (50%), VSM, a.s. (50%), Vojenské stavby CZ, a.s. (49,93%), Spolana, a.s. (49,78%), INTEA, a.s. (49,48%) ARTA Real, k.s. (48,28%), Tylex a.s. (43,23%), Jihomoravské dřevařské závody, a.s. (40,80%), Centex, a.s. (37,34%), Galileo Real, k.s. (31,03%), Premiera TV, a.s. (29,00%), ČSPL, a.s. (28,21%), Premedia, a.s. (25%), Crystalex, a.s. (23,24%), Beseda Holding, a.s. (9,92 %), BCCP, a.s. (9,88%), Bankovní institut, a.s. (6,87%), IPB Real reality (19%), Porcela Plus (22,70%), C.H.M., a.s. (21%), Chemapol Group, a.s. (19,03%), VÚ pivovarský a sladovnický (16,09%), Český mobil, a.s. (14,00%), Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (12,66%), Velkomoravská banka, a.s. (12,43%), Bohemia Crystalex Traiding, a.s. (10,75%), První městská banka, a.s. (10,02%), ETI, a.s. (10,00%), Českomoravská nemovitostní, a.s. (10,00%), 1. IF Živnobanky, a.s. (9,91%), ČM lék. platebna, a.s. (9,17%), IF Obchodu, a.s. (6,11%) Kablo elektro, a.s. (20,00%), Společnost pro Moravský kras, a.s. (19,99%), ETA, a.s. (19,97%), Proles, a.s. (17,42%), AMBIT, a.s. (14,22%), Morávka centrum, a.s. (10,73%), PVT, a.s. (37,01 %), Tradeinvest, a.s., (31,36%).

Úřad se dále zabýval otázkou personálního propojení spojujících se podniků a dospěl k závěru, že členové statutárního orgánu ČSOB jsou dále členy dozorčích a statutárních orgánů společností kontrolovaných ČSOB.

Relevantní trh

Relevantním trhem je prostorový a časový střet nabídky a poptávky zboží, které je schopno uspokojit určitou, konkrétní potřebu spotřebitele.

Výrobkový trh zahrnuje všechny identické výrobky a ty výrobky, které spotřebitelé považují za zaměnitelné nebo nahraditelné vzhledem k jejich vlastnostem, ceně nebo zamýšlenému způsobu užití.

Analýza relevantního trhu je založena na samostatném posouzení tří aspektů- výrobkového, geografického a časového.

Věcné vymezení relevantního trhu

Při vymezení relevantních trhů vycházel úřad jednak trhů hlavních bankovních produktů a dále pak z činností společností kontrolovaných spojujícími se podniky.

V předmětném případě spojení podniků byly vymezeny následující trhy :

1. Vklady soukromých osob
2. Vklady podnikatelské a veřejné sféry
3. Úvěry soukromým osobám
4. Úvěry podnikatelské a veřejné sféře
5. Činnosti spojené s finančními trhy
6. Penzijní připojištění
7. Vklady stavebního spoření
8. Úvěry ke stavebnímu spoření
9. Hypoteční úvěry
10. Obchodování s nemovitostmi
11. Leasingové služby
12. Poskytování pojištění
13. Služby podnikového poradenství.

Ad 1 až 4)

Banky v ČR mohou přijímat vklady a poskytovat úvěry na základě udělení licence od ČNB (v současnosti nabízí univerzální bankovní služby 32 bank). Základní složkou zdrojů obchodních bank jsou vklady klientely. Představují peníze, které si zákazník ukládá v bance a může je používat i na placení prostřednictvím bank. Na druhou stranu se pomocí úvěru plynule využívají tyto volné peněžní prostředky (vklady). Úvěr pro podniky slouží na rozšíření reprodukčního procesu a na náhradu dočasně imobilizovaných prostředků. Jednotlivci využívají úvěr na rozšíření spotřeby a na řešení finančních těžkostí zapříčiněných nevytvářením peněžních prostředků.

Pro vyčlenění vkladů a úvěrů soukromých osob uvádí úřad následující důvody:

- Prakticky všechny banky nabízejí odlišné vkladové a úvěrové produkty pro podnikatelskou a veřejnou sféru a pro soukromé osoby.
- Objemy jednotlivých vkladů a úvěrů podnikatelské a veřejné sféry bývají řádově mnohem vyšší než u nepodnikatelů, což přináší i rozdílné požadavky na správu příslušných účtů.
- Úrokové míry jednotlivých vkladových a úvěrových produktů pro soukromé osoby bývají stejné pro všechny klienty, úrokové míry pro podnikatele se obvykle stanovují individuálně po dohodě s klientem.
- Narůstající význam drobného bankovnictví v ČR, kdy se této části bankovního trhu, který byl donedávna doménou České spořitelny, začíná intenzivně věnovat stále větší počet peněžních ústavů.

Na relevantních trzích vkladů soukromých osob, vkladů podnikatelské a veřejné sféry, úvěrů soukromým osobám, úvěrů podnikatelské a veřejné sféře působily ČSOB a IPB.

Ad 5)

Do činností spojených s finančními trhy lze zahrnout obchody s akciemi, dluhopisy a deriváty, nákup a prodej peněz jiných zemí a peněžní trhy.

Na relevantním trhu činností spojených s finačními trhy působily společnosti ČSOB, IPB, OB Invest, První investiční, a.s., Patria Finance, a.s. a Patria Asset Management, a.s.

Ad 6)

Specifickým rysem penzijního připojištění (dle zákona č. 42/1994 Sb.)jako finančního produktu je jeho charakter zvláštního druhu dlouhodobého spoření podporovaného státním

příspěvkem, jehož cílem je zajistit účastníkům penzijního připojištění dostatečnou finanční rezervu pro období, kdy u nich obecně dochází k poklesu jejich příjmu. Službu poskytování penzijního připojištění mohou nabízet pouze specializované subjekty – penzijní fondy, které musí mít k takové činnosti povolení Ministerstva financí ČR (v současnosti 27 subjektů).

Na relevantním trhu penzijního připojištění působí Českomoravský penzijní fond, a.s. a Penzijní fond spokojenosti Českých přístavů, a.s.

Ad 7 až 8)

Provozovatelem stavebního spoření může být pouze banka, které bylo uděleno povolení dle zákona 21/1992 Sb., o bankách, pokud předmětem její činnosti je pouze stavební spoření (v současnosti 6 subjektů). Cílem stavebního spoření je nashromáždit určité finanční prostředky v poměrně krátké době s možným vznikem nároku na poskytnutí výhodně úročeného úvěru v případě, že tyto finanční prostředky budou použity v souladu s vymezeným účelem stavebního spoření – výše uvedenými faktory se zásadně odlišuje od penzijního připojištění.

Na relevantních trzích vkladů stavebního spoření a úvěrů ke stavebnímu spoření působí Českomoravská stavební spořitelna, a.s.

Ad 9)

České hypoteční bankovnictví je přímo pojato a organizováno jako bankovnictví specializované. K poskytování hypotečních úvěrů a vydávání hypotečních zástavních listů není nutné zakládat zvláštní specializované instituce – hypoteční banky, ale hypoteční obchody mohou podle výše zmíněného zákona uskutečňovat ty banky, které k tomu mají povolení od České národní banky (v současnosti 9 subjektů). Hypoteční úvěry jsou poskytovány pouze na vymezené účely, jako jsou nákup nemovitostí, rekonstrukce nemovitostí, nákup pozemků atd.

Na relevantním trhu hypotečních úvěrů působí Českomoravská hypoteční banka, a.s. a Československá obchodní banka, a.s.

Ad 10)

Obchodování s nemovitostmi zahrnuje zprostředkování prodeje, koupě a pronájmu nemovitostí při plném právním servisu. V současnosti se touto činností zabývají stovky společností v ČR.

Na relevantním trhu obchodování s nemovitostmi působí společnosti Českomoravská realitní, a.s., IPB Real, a.s. a IPB Real, s.r.o. a Finop Holding, a.s.

Ad 11)

Leasing je založen na dlouhodobém pronájmu, upraveném příslušnou smlouvou, v jejímž rámci vlastník zařízení převádí na uživatele v podstatě všechna rizika a výnosy spojené s vlastnictvím majetku. Tuto službu nabízí několik stovek společností.

Na relevantním trhu leasingových služeb působí OB Leasing, a.s. a IPB Leasing, a.s.

Ad 12)

Pojištění na území ČR poskytují subjekty, kterým bylo Ministerstvem financí uděleno povolení - do 31.3.2000 podle zákona č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších

předpisů, a od 1.4.2000 podle zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví). Na relevantním trhu působí 40 pojišťovacích ústavů a nabízejí více než 200 pojistných produktů. Při poskytování pojištění jsou smlouvy s klienty sjednávány na konkrétní pojistný produkt, náležející do skupiny životního nebo neživotního pojištění.

Na relevantním trhu životního i neživotního pojištění působí společnosti ČSOB pojišťovna, a.s. a IPB pojišťovna, a.s.

Ad 13)

K službám podnikového poradenství patří investiční, finanční, daňové a účetní poradenství a řízení krizových situací podniku. Tuto službu poskytuje v ČR několik stovek společností.

Na relevantním trhu služeb podnikového poradenství působí společnost Consilium, a.s., Patria Online, a.s., Patria Finance CF, a.s. a Patria Management, a.s. a Finop Holding., a.s.

Majetkové vztahy ČSOB a IPB ke společnostem, jež působí na vymezených relevantních trzích je popsán v části rozhodnutí nazvané „Charakteristika spojujících se podniků“.

Geografické vymezení relevantního trhu

Geografický trh zahrnuje území, kde podmínky soutěže jsou homogenní a které může být odlišeno od ostatních území zejména tím, že podmínky soutěže na těchto jiných územích jsou zřetelně odlišné. Nebyla zjištěna žádná omezení, týkající se dodávek na určitou část území České republiky. Úřad konstatuje, že podmínky soutěže uvnitř území České republiky jsou homogenní, a proto byly trhy z hlediska geografického vymezeny územím celé České republiky.

Časové vymezení relevantního trhu

Z hlediska časového se jedná o trhy trvalé, tvořené pravidelně se opakujícími dodávkami. Dodávky nepodléhají v průběhu kalendářního roku větším výkyvům. Pro vymezení podílů spojovaných podniků na celkových obratech dosahovaných na relevantním trhu bylo hodnoceno období roku 1999 a zároveň bylo přihlédnuto k podílům v posledních třech letech.

Tržní podíl spojujících se podniků

Dle ust. § 8a odst. 1 zákona podléhá povolení úřadu spojení, které narušuje, nebo může narušit hospodářskou soutěž. Za narušení soutěže se považuje, jestliže spojením podniků přesáhne jejich podíl 30 % celkového obratu na celostátním nebo místním trhu daného zboží.

Samotné spojující se subjekty ČSOB a IPB nezaujímají na žádném relevantním trhu podíl přesahující 30 %.

Společnost Českomoravská stavební spořitelna, a.s. má na trzích vkladů stavebního spoření a úvěrů ke stavebnímu spoření podíl, jež přesahuje 30 % celkového obratu na těchto trzích a společnost Českomoravská hypoteční banka, a.s. drží na trhu hypotečních úvěrů

podíl, jež přesahuje 30 %. Obě tyto společnosti zaujímají na takto vymezených relevantních trzích postavení nejvýznamnějších soutěžitelů.

Z výsledku šetření vyplývá, že podíl spojovaných podniků přesáhne zákonem stanovenou hranici třiceti procent podílu celkového obratu na těchto relevantních trzích:

- vkladů soukromých osob
- hypotečních úvěrů
- vkladů stavebního spoření
- úvěrů ke stavebnímu spoření.

Daná transakce tedy podléhá povolení úřadu ve smyslu § 8a odst. 1 zákona.

Úřad dále konstatuje, že v průběhu posledních třech let došlo k výraznějšímu nárůstu velikosti tržního podílů IPB na trhu vkladů soukromých osob.

Analýza dopadů spojení podniků na hospodářskou soutěž

Akvizicí IPB se ČSOB otevírá příležitost k získání dominantní pozice na bankovním trhu vkladů soukromých osob. Posilování pozic velkých bankovních domů je celosvětový jev a lze předpokládat, že v dlouhodobém horizontu dojde k dalším fůzím s dopadem na české bankovnictví. Majoritní vlastník ČSOB, společnost KBC Bank N.V. patří z globálního hlediska ke středně velkým bankovním ústavům

Tato akvizice umožní ČSOB využít poměrně rozsáhlou pobočkovou síť IPB, přičemž rozsah finančních služeb nabízených IPB je podobný jako u ČSOB a zahrnuje i největší stavební spořitelnu, jakož i největší hypoteční banku, leasingovou společnost, pojišťovnu a společnost pro obchodování s nemovitostmi.

Významní soutěžitelé, kteří působí na vymezených relevantních trzích :

- Přijímání vkladů od soukromých osob: - Česká spořitelna, a.s.
  - Komerční banka, a.s.
  - GE Capital bank, a.s.
- Hypoteční úvěry: - Česká spořitelna, a.s.
  - Komerční banka, a.s.
- Vklady a úvěry stavebního spoření: - ČS- stavební spořitelna, a.s.
  - Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a.s.

Nejdůležitější podmínkou vstupu na trh je poskytnutí povolení působit jako banka ze strany centrální banky (s mnoha dílčími podmínkami ČNB, především požadavky na kvalitu budoucího managementu, strategii, obchodní záměry a další)) a minimální výše základního kapitálu 1 mld. Kč.

Významným faktorem působícím v ČR je konzervatismus klientů bank, zejména ve venkovských oblastech (vzhledem ke 40 letům monopolistické struktury českého bankovnictví v letech 1948 až 1990), ovšem s rychlým růstem nových bank, nových služeb a distribučních kanálů v 90. letech existuje jasný trend směrem k oslabování tradičních vazeb. Díky dosud převládajícím nižším požadavkům obyvatelstva na moderní produkty a investiční nástroje je význam diferenciace produktů ještě omezen, avšak zcela jistě se dostane do popředí zájmu v příštích letech, zvláště jakmile se český trh stane nedílnou součástí EU.

V posledních 5 letech nebyl zaznamenán žádný významný nový vstup na trh komerčních bank, pouze zde začala působit pobočka Midland Bank PLC (v r. 1997), jejíž

tržní podíl je však zanedbatelný. Důležitější pro trh je vlastnická změna u některých významných českých bank, a to : v roce 1998 IPB, a.s. (Nomura), v roce 1998 Agrobanka Praha, a.s. (General Electric), v roce 1999 ČSOB, a.s. (KBC Bank) a v roce 2000 Česká spořitelna, a.s. (Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG).

Úřad se dále zabýval otázkou distribučních kanálů, které používají banky v ČR. Existují tyto distribuční kanály :

- síť svých vlastních poboček a dceřiných firem
- elektronická média souhrnně nazývaná „přímé bankovnictví“
- kanály pro křížové prodeje (cross-selling), kdy jsou používána prodejní místa přidružených firem či strategických partnerů pro distribuci vlastních produktů.

Distribuce produktů a služeb se děje přes pobočkovou síť jednotlivých bank (ČSOB cca 55 pracovišť, IPB cca 175 pracovišť), u IPB též přes poštovní úřady v ČR (cca 3500 pracovišť). Dalšími způsoby distribuce jsou:

a) GSM banking – poskytování služeb přes síť mobilních telefonů GSM, vyžaduje speciální kartu SIM Toolkit
b) Internet banking – poskytování služeb přes datovou síť
c) Phone banking – poskytování služeb po telefonu.

Do budoucna lze očekávat, v souvislosti s rozvojem globálních počítačových sítí, vzrůstající význam elektronického bankovnictví.

Pokud se týká kooperačních dohod, tyto nejsou mezi českými bankami navzájem typické. Typičtější jsou ujednání o křížovém prodeji produktů mezi bankami a pojišťovnami, bankami a investičními fondy, kdy banky používají svých distribučních sítí především k prodeji produktů svých dceřinných společností.

IPB nabízí ve své pobočkové síti produkty Českomoravské hypoteční banky, a.s. a Českomoravské stavební spořitelny, a.s.

ČSOB nabízí ve své pobočkové síti podílové listy OB Investu.

Další kooperační dohody jsou určeny k doplnění portfolia nabízených produktů: ČSOB nabízí stavební spoření Wünstenrot, pojištění ve spolupráci s pojišťovnou Winterhur a podílové listy investičních fondů Pioneer.

Strany spojení jsou členy následujících sdružení podnikatelů v ČR: Bankovní asociace Praha, Burza cenných papírů Praha,a.s., Česká asociace pro čipové karty, Česká manažerská asociace, American Chamber of Commerce in ČR, Česká marketingová společnost, Hospodářská komora, Svaz bank a pojišťoven a další.

Mezi sférami činností a produktových center původní ČSOB (špičkové služby zejména pro podnikovou klientelu) a bývalé IPB (silné drobné bankovnictví) existuje určité překrývání. Podnikatelský a investiční záměr účastníka řízení je zaměřen na využití synergických efektů v oblasti křížového prodeje, vzájemně se doplňujících produktů banky a jejich specializovaných dceřinných společností. Tím by měl vzniknout systém propojení služeb a produktů finančních, stavebního spoření, leasingu, pojištění včetně důchodového, hypotečního bankovnictví, faktoringu a dalších.

Dle výsledků hospodaření společnost ČSOB za rok 1999 dosáhla zisku 2,8 mld. Kč. a tento subjekt patří k bankám s nejlepšími výsledky hospodaření. Do současné doby nejsou známy výsledky hospodaření IPB za rok 1999, očekávají se ovšem mnohamiliardové ztráty.

Judikatura EU

Úřad rozhoduje výhradně dle zákona o ochraně hospodářské soutěže, přihlíží však k platné judikatuře EU. Těchto judikátů úřad podpůrně využil pro vymezení relevantního trhu v daném případě.

Z judikátů EU úřad uvádí rozhodnutí No COMP/M.1764 ve věci spojení podniků Skandinaviska Enskilda Banken/BFG Bank. Komise v tomto případě rozdělila bankovní a finanční služby do tří trhů : 1. Retailové bankovnictví, 2. Firemní bankovnictví, 3. Aktivity spojené s finančními trhy.

Z dalších judikátů EU úřad uvádí rozhodnutí No IV./M.1106 ve věci spojení podniků BAYERISCHE VEREINSBANK/FGH Bank. Trh byl v tomto případě vymezen jako trh hypotečního financování.

Právní posouzení a hospodářské výhody spojení

Dle § 8 odst. 1 zákona ke spojování podniků dochází sloučením nebo splynutím obchodních společností, družstev a jiných právnických osob nebo přechodem nebo převodem podniku nebo jeho podstatné části.

Na základě „Smlouvy o prodeji podniku“, uzavřené mezi IPB a ČSOB, odkoupila Československá obchodní banka celý podnik IPB a získala tak majetek, práva, majetkové hodnoty a závazky patřící prodávajícímu, a tím získala nad touto společností kontrolu.

Dle ustanovení § 8 odst. 1 písm. b) zákona tak došlo ke spojení podniků.

Dle § 8a odstavec 2 zákona úřad spojování podniků povolí, jestliže zúčastnění soutěžitelé prokáží, že újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese. V ostatních případech úřad spojení nepovolí. V rozhodnutí o povolení může úřad stanovit omezení a závazky nezbytné pro ochranu hospodářské soutěže.

Z předložených výhod spojení úřad shledal jako nejvýznamnější z hlediska přínosu pro spotřebitele tyto výhody :

- tato akvizice zabránila řadě negativních důsledků pro celkovou hospodářskou situaci v ČR, kdy v době zavedení nucené správy byla ohrožena samotná existence „Fondu pojištění vkladů“, zmrazení výplat důchodů prováděný Českou poštou prostřednictvím IPB, zablokování činnosti řady podniků a institucí. Výše uvedeným spojením se podařilo obnovit důvěru nejen klientů IPB, ale i důvěru v celý bankovní sektor,
- ze strany ČSOB dojde k předání know-how v oblasti firemního bankovnictví a to i pro drobné střadatele IPB,
- spojení podniků umožní rozšíření pobočkové sítě, čímž se zlepší přístupnost klientů k nabízeným službám. Rozsah klientského portfolia umožní tvorbu nových typů pracovišť, specializovaných na obsluhu jednotlivých klientských skupin, což zvýší kvalitu a úroveň prodeje ve smyslu přesnějšího uspokojování potřeb zmíněných klientských skupin,
- široké produktové portfolio přispěje k výraznému zvýšení tvorby klientsky výhodných produktových shluků, tzv. klientských balíčků a menu. Klientům bude dále nabídnut nový rozměr prodeje a obsluhy v oblasti saturace finančních potřeb, který je ve světě znám pod názvem „banko pojištění“,

- zvýšení technické kvality služeb a rozšíření okruhu nabízených produktů, nabídka přístupu k novým investičním příležitostem,
- velikost nově vzniklého subjektu přispěje i ke zkvalitnění konkurenčního prostředí ve smyslu tlaku na růst kvality zákaznické péče a individualizace obsluhy (především v oblasti retailového bankovnictví), jehož pozitivní výsledky by měli pocítit i klienti jiných bank na trhu v ČR,
- prohloubení zaměření na potřeby klientů.

Na základě analýzy dopadů spojení na hospodářskou soutěž a posouzení výhod tohoto spojení úřad dospěl k závěru, že spojení podniků přinese též výhody, na nichž budou v konečném důsledku participovat spotřebitelé a bude naplněn veřejný zájem. Újma, která narušením soutěže může vzniknout, bude převážena hospodářskými výhodami, jež spojení přinese. Podíl účastníka řízení na relevantních trzích poskytování hypotečních úvěrů, přijímání vkladů a poskytování úvěrů ke stavebnímu spoření, který drží prostřednictvím svých kontrolovaných společností (Českomoravská hypoteční banka, a.s., Českomoravská stavební spořitelna) bude po uskutečnění spojení stejný nebo jen nepatrně vyšší, než původní podíl obou výše uvedených specializovaných peněžních ústavů (vzhledem k tomu že na trzích přijímání vkladů a poskytování úvěrů ke stavebnímu spoření nepůsobila CSOB vůbec a na trhu poskytování hypotečních úvěrů měla zanedbatelný podíl). Na relevantním trhu vkladů soukromých osob vznikne předmětným spojením druhý největší subjekt (nejsilnější postavení si stále drží Česká spořitelna, a.s.).

Dále úřad konstatuje, že na tuzemském bankovním trhu nabízí své služby mnoho dalších bankovních ústavů. Vzhledem k těmto skutečnostem existuje na vymezených relevantních trzích účinná hospodářská soutěž, která zůstane zachována i po spojení společností ČSOB a IPB.

Po zvážení všech skutečností úřad rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podle § 61 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže prostřednictvím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

JUDr. Luboš Rybák
pověřený
řízením III. výkonného odboru

Rozhodnutí obdrží :

1 x JUDr. Alexandr César, advokátní kancelář Baker & McKenzie, v.o.s., se sídlem Praha City Center, Klimentská 46, 110 02 Praha 1
1 x spis.